

Pod nogami se je udirala zemlja, od vseh plati se je zaganjal veter, oblaki so v vrtincih drveli pod nebom. Od časa do časa se je vsul dež, kakor bi bruhal iz zemlje.

Luka se ni zmenil za vihar. Globoko se je sklanjal nad otrokom, tesno je privijal speče telesce na prsi. Nikoli še niso objemale njegove roke s tako ljubeznijo.

Proti jutru se je približal mestu, zavitemu v gosto meglo.

Podal se je v župnišče.

«Gospod župnik, se še spominjate, da ste mi obljubili pomoč?»

Rožman se je smejal, kakor se še vso zimo ni, ko je držal v rokah zlovoljno gledajočega otroka.

Menila sta se dolgo. Nato se je odločil.

«Škofička me je nekoč prosila. Dobra ženska je, nihče je ne bo vprašal, čigav je. Njej ga dava!»

«Le obljubite ji, če bo pazila nanj,» je prosil Luka in ga božal z nerodnimi rokami.

*

Ponoči so viseli oblaki nad materami kakor težka žalost. V kamenitih telesih, kjer so prej dihali otroci, je zdaj prežala groza. Kar pa jih je ostalo, so spé in beđé gledali na oni svet. Le v Hostarjevi je vsako noč vstajalo Lukino srce in romalo tja, kjer je spal Aleš.

(Dalje prihodnjič.)

Dr. Niko Županič

Antropološki očrt Ivana Tavčarja

Zbiraje podatke za delo Antropološki opis znamenitih Jugoslovanov, sem našel priliko, da sem določil tudi pri našem slavnem romancieru Ivanu Tavčarju najmarkantnejše morfološke in kompleksijske znake na glavi in telesu. — Ko sem namreč prišel v avgustu 1921. po političnih opravkih na Visoko, Tavčarjev Tusculum, sem takrat že bolehnemu in hira-jočemu umetniku razodel tudi svoj znanstveni namen prihoda s prošnjo, naj mi malo poseđi, v kar je prijazni mož privolil. Sedel je na stol v starinsko opremljeni dvorani prvega nadstropja, jaz pa sem hitro s pomočjo potnega antropološkega instrumentarija (sistem R. Martin) določil najvažnejše kranijološke mere in podatke za barvo oči, las in kože, tako da nisem predolgo zadrževal in utrujal bolnika. Že takrat se je bil mož precej posušil, prsti so mu bili koščeni, dolgi in bleđi kakor sveče, in videlo se je, da hira,

da je dan za dnem slabši. Iz tistih dni je tudi Tavčarjev potrêt Ivana Vavpotiča (sedaj v uredništvu «Slovenskega Naroda»), na katerem je slikar dobro pogodil podobnost in predstavil takratno fizijognomijo moža. Zanimivo je pripomniti, da Tavčar ni krenil v onih dneh nikamor brez svoje zakrivljene palice, katero je držal v roki tudi v naslanjaču na vrtu ali pa tudi v dvorani. Tako sem ga videl tudi v januarju 1922. v restavraciji «Srpski Kralj» v Beogradu, kjer je Tavčar stanoval in se hranil kot narodni poslanec, kako je imel navado sedeč poševno zatikati zakrivljeni ročaj palice za železni obešalnik iznad sebe, da bi se mogel napol držati v zraku; menda mu je viseči položaj lajšal bolečine.

Kefalometrične mere in drugi podatki.

Dr. Ivan Tavčar, rojen 28. avgusta 1851. v Poljanah nad Škofjo Loko.

Oče: Janez Tavčar iz Poljan. Mati: Neža Perko iz Poljan.

Mesto proučavanja: Visoko v Poljanski dolini. Čas proučavanja: avgust 1921.

1. Kefalometrični podatki.

Največja dolžina glave N D (anteroposterijorni diameter)	192 mm
Največja širina glave (N Š)	164 mm
Najmanjša širina čela	104 mm
Oddaljenost med izesnicama lokoma A Z (arcus zygomatici)	152 mm
Fizijognomska višina obraza F V O, od brade do meje las na čelu	201 mm
Razdalja kotov dolnje čeljusti	111 mm
Nosni koren — ustna zareza	85 mm
Meja las — usta	142 mm
Razdalja med zunanjima očesnima kotoma	93 mm
Razdalja med notranjima očesnima kotoma	34 mm
Fizijognomska višina uhlja	38 mm
Dolžina ustne razpoke (rima oris)	52 mm

2. Antropometrični podatki.

Telesna višina 1770 mm

3. Kompleksijski podatki.

Barva las: siva (prej po lastni zatrditvi temnorjava [dunkelbraun]).

Barva iride oči: rjava (braun).

Barva kože na obrazu: rjavkasta.

Barva kože na pokritih delih telesa: bela.

4. I n d e k s i.

a) Indeks glave (Indice céphalique, Längenbreiten — Index des Kopfes):

$$\text{Indeks glave} = \frac{T N S 100}{N D} = \frac{16400}{192} = 85.42$$

b) Fizijognomski indeks gornjega obraza, M I C O (Indice faciale po Broki; Morphologischer Obergesichtsindex).

$$M I C O = \frac{M V C L 100}{A Z} = \frac{85 100}{152} = 56.5$$

Iz navedenih mer, kompleksijskih podatkov in izračunanih indeksov razvidimo, da je spadal romancier Ivan Tavčar v kategorijo visokih ljudi (1700 mm — 1799 mm), da je bil hiperbrahikefalen (85.0 — 89.9) in imel bolj okroglasto obliko možgan in možganske posode, nego je to slučaj pri Slovencih, ki spadajo v kategorijo zmerne brahikefalije (index: 84.3, po A. Weisbachu) in ki so povprečno srednjevisoke rasti (1683 mm). V tem oziru stoji torej Ivan Tavčar bliže Bosancem in Hercegovcem, ki imajo visoko staturu (1726 mm) in hiperbrahikefalno glavo (indeks: 85.7, po A. Weisbachu). Tipična barva očesne iride je pri Slovencih modra (31.3%), dočim je bila pri Tavčarju rjava, kakor je bila rjava tudi barva njegovih las (pri Slovencih povprečno 42.3%). Na drugi strani pa je imel Tavčar podolgovat, ozek obraz (lepten), ki se razodeva že v morfološkem indeksu gornjega obraza (indeks: 56.5), medtem ko je obraz Srbov in Hrvatov kratkejši in nekaj širši. Tako imamo pri Tavčarju v kronijološkem pogledu kombinacijo hiperbrahikefalije z dolihoprozopijo, ki se često nahaja pri Retoromanih in drugih Tirolcih. Če primerjamo rasni očrt Ivana Tavčarja z antropološkim značajem prvotnih Slovenov, vidimo, da spominja na te le njegova visoka statura in bela koža, dočim je bil v drugih ozirih dosti alofilen, morda vsled telesne metamorfoze, ki se je izvršila pri nas Jugoslovanih.

V glavnem je dr. Tavčar pripadal tako zvanemu jadranskemu tipu (HOMO ADRIATICUS), v kateri spadajo v prvi vrsti Srbi in Hrvati, dalje Slovenci z nekaterimi drugimi alpskimi plemeni, s svojo visoko rastjo, okroglasto glavo in rjavo kompleksijo.